

Legislatívna reforma vysokého škola v Slovenskej republike ČKR a SRK, Praha, 9. júna 2017

Marek Šmid

Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách

- počas 15 rokov 32 zmien a doplnení

*Slovenská rektorská konferencia žiada MŠVVaŠ
SR pripraviť*

*návrh nového zákona o vysokých školách, ktorý
rámcovým spôsobom vytvorí pravidlá a
podmienky pre skutočnú modernizáciu a
zefektívnenie slovenského vysokého školstva*

(81. SRK 24. apríla 2017 v Bratislave)

autorský návrh strategického dokumentu
politickej povahy s názvom

*Národný program rozvoja výchovy
a vzdelávania: „Učiace sa Slovensko“*

240 strán, základné, stredné a vysoké školstvo

marec 2017

možnosť schválenia vládou SR

Stanovisko SRK k návrhu dokumentu *Učiace sa Slovensko*, 24. apríl 2017

- SRK oceňuje úsilie MŠVVaŠ SR riešiť aktuálne otázky slovenského vysokého školstva v dialógu s vysokými školami
- návrh nie je komplexným pohľadom a riešením
- absentuje hĺbková spoločenská, ekonomická a kultúrna analýza potrieb vysokých škôl a rozvoja slovenskej spoločnosti na nasledujúce obdobie
- chýbajú konkrétne, časovo vymedzené a merateľné ciele

SRK požiadala MŠVVaŠ SR:

1. definovať principiálne problémy, teda vytvoriť stratégiu slovenského vysokého školstva spoločne s reprezentáciami vysokých škôl v rámci „Memoranda o spolupráci na stratégii pre vysoké školstvo“, ktoré bude legislatívnym východiskom schváleným vládou SR

2. zamerať túto stratégiu na štyri kategórie autonómie a to organizačnú, finančnú, personálnu a akademickú a na základe úspešných vzorov z európskych vysokoškolských systémov (EUA) predložiť také opatrenia, ktoré povedú k posilneniu autonómie a k zjednodušeniu riadenia vysokých škôl

Univerzitná autonómia SVK vysokých škôl podľa EUA

	Počet indikátorov	2015	2017
organizačná autonómia	7	26. miesto	28. miesto
finančná autonómia	11	7. miesto	7. miesto
personálna autonómia	8	24. miesto	19. miesto
akademická autonómia	12	18. miesto	18. miesto

Zdroj: <http://www.university-autonomy.eu/>

3. výrazne zvýšiť výdavky z verejných zdrojov na vysoké školy, ak má byť dosiahnutá požadovaná kvalita vysokoškolského vzdelávania a tvorivej činnosti (požiadavka SRK zvyšovať verejné zdroje na vysoké školy min. o 60 mil. eur ročne)

4. časovo a vecne zosúladiť prijímanie jednotlivých krokov tak, aby legislatívne návrhy rezortu školstva vychádzali zo strategických princípov schválených vládou SR a neboli prijímané súbežne so stratégiou

Návrhy legislatívnych aktov MŠVVaŠ SR z roku 2017

1. návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách (priamo „paragrafové“ znenie)
2. návrh zákona o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania (priamo „paragrafové“ znenie)

Proces (?)

Legislatívna rada vlády SR a vláda SR, predloženie NR SR

Národná rada SR, podpis prezidenta SR, publikácia, platnosť

účinnosť od 1. januára 2018, akreditačná časť 1. septembra 2018

Základná charakteristika návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách

- ✓ umožňuje sa obsadzovanie miest docentov a profesorov bez požiadavky predchádzajúceho udelenia týchto titulov; uchádzač musí splniť pedagogické a vedecké kritériá určené vedeckou radou VŠ a do 6 rokov musí získať najmenej titul docent
- ✓ zavádza interdisciplinárne bakalárske štúdiá (výber predmetov z viacerých odborov v začiatkoch štúdia, neskôr profilácia na jeden alebo dva odbory)
- ✓ revízia / redukcia študijných odborov a v prípade habilitačných a vymenúvacích konaní špecializácia (osobitná odlišná sústava)
- ✓ umožňuje sa študentovi študovať bezplatne v nadštandardnej dĺžke štúdia v trvaní jedného roka

- ✓ proces, účel i výsledky hodnotenia výskumu sa oddeľujú od akreditácie vo vzdelávaní; bude ho zabezpečovať ministerstvo školstva (modifikácia britského systému RAE / REF) so zapojením zahraničných expertov, s prioritne finančným dopadom
- ✓ ruší sa začleňovanie vysokých škôl do kategórií (univerzity / odborné vysoké školy) pri komplexnej akreditácii
- ✓ dopĺňa sa možnosť získať označenie „výskumná univerzita“ na základe excelentného hodnotenia tvorivej činnosti (jednotlivci a kolektívy) s dopadom na financovanie a „značku kvality“ vysokej školy
- ✓ akreditačný proces by mal upravovať osobitný zákon
- ✓ účinnosť sa stanovuje na 1. januára 2018, okrem ustanovení súvisiacich s akreditáciou, tam je účinnosť 1. septembra 2018

Stanovisko SRK k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách, 24. apríl 2017
(ide o 189 bodov zmien a doplnení súčasného zákona)

- akademický senát ani vedecká rada vysokej školy a fakulty by zo zákona nemali povinnosť posudzovať študijné programy pred ich akreditáciou. Problematika tvorby a schvaľovania, ako aj zachovanie kvality študijných programov sa tým stávajú nejasné
- nesúhlas s obsadzovaním funkčných miest profesorov a docentov bez riadneho habilitačného a inauguračného konania
- koncepcia interdisciplinárnych štúdií nie je jasná

- systém periodického hodnotenia tvorivej činnosti je podľa návrhu celkom v kompetencii ministerstva. Orgány reprezentácie by mali mať možnosť sa aspoň vyjadriť ku kritériám periodického hodnotenia
- nerieši sa dlhodobý pretrvávajúci problém – právny procesný režim rozhodovania o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach účastníkov konania (najmä študentov)
- navrhované skrátene termínov pri zadávaní údajov do centrálného registra evidencie publikačnej činnosti sa vníma negatívne
- nie je definovaný časový rámec, v ktorom má byť zverejnená metodika financovania vysokých škôl

Základná charakteristika návrhu zákona o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania

- ✓ ustanovuje primárnu zodpovednosť vysokej školy za kvalitu vzdelávania prostredníctvom vnútorného systému kvality v súlade so štandardami ESG 2015
- ✓ zriaďuje sa Akreditačná agentúra ako nezávislý orgán akreditácie
 - financovaný viacerými zdrojmi (štát, vysoké školy)
 - s inkompatibilitou členov s funkcionármi a členmi akademických a iných orgánov na vysokých školách
 - 9 členov Výkonnej rady vymenovaných ministrom školstva (3x2 na návrh troch reprezentácií vysokých škôl, 1x2 na návrh zamestnávateľov, predseda priamo ministrom školstva)
 - zakladá sa povinnosť Agentúry požiadať o akreditáciu ENQA a zápis do registra EQAR
- ✓ ruší sa komplexná akreditácia
- ✓ v šesť ročných cykloch je vysoká škola povinná požiadať o posúdenie vnútorného systému kvality

- ✓ štandardy (pre vnútorný systém kvality, akreditáciu študijných programov, habilitácie a inaugurácie) schvaľuje ministerstvo školstva
- ✓ súlad vnútorného systému kvality so štandardami ministerstva, jeho funkčnosť a správna implementácia znamená priznanie práva vysokej školy na inštitucionálnu akreditáciu v študijnom odbore a stupni (právo vysokej školy samostatne vytvárať a upravovať študijné programy)
- ✓ zostáva možnosť akreditácie študijných odborov Akreditačnou agentúrou v nových študijných odboroch a stupňoch; zostáva akreditovanie habilitačného konania a inauguračného konania
- ✓ o akreditácii nebude rozhodovať ministerstvo školstva, ale výlučne Akreditačná agentúra (jej výkonná rada) po posúdení v pracovných skupinách; hodnotiacu správu Agentúry môže nahradiť hodnotenie akreditačného orgánu zapísaného v registri EQAR ak sa nachádza zároveň v zozname ministerstva školstva SR; o odvolaní rozhoduje orgán vymenovaný ministrom školstva

Stanovisko SRK k návrhu zákona o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania, 24. apríl 2017

- návrh je nejednoznačný na viacerých miestach
- krátky časový priestor na posúdenie návrhu
- návrh upravuje len kvalitu vzdelávania a kvalitu vedecko-výskumnej a umeleckej činnosti by MŠVVaŠ SR malo hodnotiť osobitne na základe adaptovaného RAE/REF modelu
- návrh sa zameriava na formálne fungovanie Akreditačnej agentúry; v prípade niektorých aspektov jej fungovania je príliš detailný (zloženie orgánov, kritériá výberu členov orgánov); príliš stručne je opísaný výkon pôsobnosti agentúry
- SRK preto predpokladá problémy s kreovaním, chodom a financovaním agentúry

- návrh využíva len jednu z foriem vonkajšieho hodnotenia - akreditáciu (schvaľovanie podľa vopred známych minimálnych kritérií), hoci agentúra by mohla vykonávať aj iné služby ako audit a review na viacerých úrovniach
- nejasne upravený je postup a rozsah revízie sústavy študijných odborov
- chýba jasné pomenovanie postavenia a právomoci dvoch hodnotiacich orgánov (pre vzdelávanie a pre tvorivú činnosť), spôsob zriadenia (otázka právnej subjektivity) a financovania Akreditačnej agentúry a prípadne platby za jej úkony
- SRK zásadne žiada, aby MŠVVaŠ SR pripravilo nový návrh zákona o zabezpečovaní kvality, ktorý bude v súlade s ESG 2015

Ďalšie nedostatočne zodpovedané otázky podľa názorov vysokých škôl...

- tabula rasa? Návrh akoby nezohľadňoval 25 ročné skúsenosti v tejto oblasti
- pri „inštitucionálnej akreditácii“ oprávnenie vzniká len pre určitý študijný odbor a stupeň a nie automaticky pre inštitúciu vo všetkých študijných odboroch; ak bol zámer, aby agentúra udelila vysokej škole (fakulte) oprávnenie vytvárať, uskutočňovať a upravovať študijné programy v akreditovanom študijnom odbore a stupni, potom spojitosť inštitucionálnej akreditácie súčasne s akreditáciou študijných programov je nejasná
- chýba zákonné definovanie štandardov, ich rámcov
- chýbajú definície niektorých základných výrazov
- chýba definovanie obsahu samo hodnotiacej správy vysokej školy

